

Záznam z 12. jednání pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k lobbingu

konané v pátek dne 30. června 2017 od 9:10 do 11:30 hod.
v budově Úřadu vlády (Strakova akademie), místnost č. 179

Přítomní členové:

Mgr. Radana Kubová, Ph.D., předsedkyně, Oddělení pro koordinaci procesu hodnocení dopadů regulace, Úřad vlády ČR
JUDr. Pavla Belloňová, Ph.D., Ministerstvo spravedlnosti
PaedDr. Ivana Dufková, Transparency International ČR
PhDr. Václav Nekvapil, Ph.D., Asociace Public Affairs Agentur
Ing. Petr Vymětal, Ph.D., Katedra politologie, Vysoká škola ekonomická

Náhradníci:

PhDr. Mgr. Vít Šimral, LL.B. (Hons), Ph.D., Frank Bold za Mgr. Josefa Karlického, Frank Bold

Nepřítomní členové:

PhDr. Radim Bureš, odborná veřejnost
PhDr. Karel Škácha, Nadační fond proti korupci
Mgr. Marcel Wohlgemuth, Ministerstvo vnitra

Hosté:

Mgr. Jan Broz, Ministerstvo spravedlnosti
JUDr. Jiří Kapras, Ministerstvo spravedlnosti
Mgr. Jan Vévoda, Ministerstvo vnitra

Průběh jednání:

1) Zahájení jednání

Předsedkyně komise přivítala přítomné členy a zahájila jednání v 9:10. Komise byla prohlášena za usnášeníschopnou po té, co dorazili další členové. Program byl schválen.

Předsedkyně informovala o možnosti zaslání připomínek k diskutovanému materiálu – pracovní verzi návrhu věcného záměru zákona o lobbingu i písemnou formou do 10. 7. 2017. Materiál dosud není zcela kompletní. Závěrem jednání bude představen výhled další práce s materiálem a i výhled další činnosti komise.

Předsedkyně přivítala hosty přizvané na jednání, tedy zástupce spolupředkladatelů návrhu věcného záměru zákona o lobbingu z Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti.

2) Informace z červnového jednání Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí

Předsedkyně informovala, že dne 9. června proběhlo jednání Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí, na němž byl v základních liniích představen návrh věcného řešení a variant a následně k tomuto proběhla diskuze. Zápis bude členům pracovní komise poskytnut.

3) Diskuze nad pracovní verzí návrhu věcného záměru zákona o lobbingu

Předsedkyně předala slovo vedoucímu Oddělení boje s korupcí Mgr. Fadrnému, který představil pracovní verzi materiálu, jež byla členům pracovní komise rozeslána před jednáním, a také stav prací nad materiálem. Rovněž také shrnul výstupy z diskuze k této problematice, která proběhla na červnovém jednání Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí.

Probíhají intenzivní práce nad materiálem. Zhruba na přelomu července a srpna bude materiál předložen do mezirezortního připomínkového řízení. Materiál zatím neobsahuje zhodnocení nákladů a přínosů jednotlivých variant a popis jednotlivých variant. Ještě je zvažována dílčí modifikace preferované varianty. Mezi možné uvažované varianty patří: nulová (stávající stav), nelegislativní opatření (veřejný diář, etický kodex, apod.), preferovaná varianta a maximalistická varianta (obě s legislativním řešením). Řeší šíře působnosti legislativní úpravy, tedy vymezení lobbistů, na něž se bude povinnost registrace vztahovat – zahrnutí profesionálních lobbistů, otázka zahrnutí in-house lobbistů (korporace, spolky, neziskové organizace, profesní komory, atd.). Dále je zvažováno konkrétní rozdělení povinností z hlediska samotné registrace mezi fyzické a právnické osoby. Podávání zpráv o činnosti by mělo být na samotných lobbistech, tedy fyzických osobách. Periodicita podávání takových zpráv by měla být nastavena smysluplně – např. čtvrtletně. Roční periodicita by zřejmě byla příliš dlouhá. Mgr. Fadrný vyzval zástupce spolugestorů, kterým byl materiál před dnešním jednáním rovněž zaslán, k přednesení připomínek. Stále otevřenou otázkou je, kdo bude odpovědný za vedení a správu registru – Ministerstvo vnitra i Ministerstvo spravedlnosti mají zkušenost s vedením registrů, Úřad vlády dosud nikoliv. Registr lobbistů by měl mít charakter informačního systému veřejné správy (i z důvodu citlivosti údajů).

Zástupci Ministerstva spravedlnosti přednesli předběžné postřehy k materiálu. Navrhují zahrnout i Úřad vlády jako případný orgán odpovědný za vedení registru, jelikož se jedná o novou agendu. Centrální registr oznámení dle zákona o střetu zájmů je rovněž informačním systémem veřejné správy. Jako problematické se jeví to, jak bude kontrolní orgán kontrolovat informace uvedené ze strany lobbistů v registru. Ministerstvo nemá zkušenost s projednáváním přestupků, byla by to agenda nová. Podpořili také snížení hranice pro oznamování darů z 10 na 5 tisíc korun. Z hlediska legislativní stopy je nutné podchytit, že pozměňovací návrhy mohou podávat členové parlamentních výborů sami za sebe, ale také výbory jako takové.

Zástupce Ministerstva vnitra zdůraznil, že co se týče legislativní stopy, předběžně nepovažují další zásahy do zákona v tuto chvíli za reálné, resp. je nutné nejdříve zajistit funkčnost systému eLegislativa a eSbírka. Postoj ministerstva je z důvodu dopadu navrhované legislativní stopy na e-Sbírku rezervovaný. Novelizace jednacích řádů komor by se jevila jako nutná. Registr lobbistů by měl být informačním systémem veřejné správy. Dále také upozornil, že standardně se u registračních a evidenčních principů používají postupy dle části čtvrté Správního řádu, co se týče správního řízení.

Mgr. Fadrný poděkoval a vyjádřil se k uvedeným připomínkám spolugestorů. Potvrdil úpravu ve smyslu uplatnění postupů dle části čtvrté Správního řádu. Otázkou je řešení přestupků analogicky dle zákona o střetu zájmů, kdy příslušnými orgány jsou obecní úřady s rozšířenou působností. Mgr. Broz upozornil na námitku podjatosti. Dle Mgr. Fadrného bude ještě nutné vyhodnotit možnosti, jak k tomuto (působnost k přestupkovému řízení) přistoupit. Dr. Belloňová upozornila, že by v této souvislosti bylo dobré zvážit i variantu, že by registr vedl nezávislý orgán (např. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí), jež by mohl řešit přestupky a odpadl by problém s podjatostí. Co se týče legislativní stopy, bude zohledněna pozice Ministerstva vnitra a případně upraveno datum účinnosti tak, aby legislativní stopa mohla zůstat součástí věcného řešení problematiky.

Mgr. Fadrný rovněž informoval, že se spolu se zástupci spolugestorů zúčastní jednání s rakouskými kolegy, kteří mají na starosti vedení tamního registru lobbistů.

Dr. Vymětal vnesl dotaz, zda plánovaný registr bude registrem zájmů či lobbistů, co konkrétně bude obsahem zpráv podávaných lobbisty a zda budou profesionální lobbisté uvádět své klienty. Důležité je z hlediska transparentnosti vědět, kdo konkrétně (jméno osoby lobbisty) lobbying v dané věci vykonával a dále i seznam klientů, které lobbista případně zastupuje. V následné debatě byl prostor věnován také podávání zpráv ze strany lobbistů a efektivní kontrole uvedených údajů.

Diskuze se poté věnovala problematice vymezení lobbistů, kteří budou povinné registraci podléhat, resp. mimo profesionální lobbisty, nad jejichž povinností registrace je shoda, a případné dobrovolné registraci některých lobbistů. Mgr. Fadrný se přiklonil spíše k evolučnímu přístupu (postupnému rozšiřování působnosti). Je v tuto chvíli problematické a těžko zjištělné, pro kolik osob / subjektů by měl být registr lobbistů dimenzován. Dr. Vymětal se dotázal na to, jak bude přístupováno ke svazům, profesním komorám, asociacím, neziskovým organizacím, atd. Povinná registrace může být obcházena tím, že bude založena např. asociace firem, na niž se povinnost registrace vztahovat nebude. Dle dr. Nekvapila se jedná o běžnou praxi v ČR i EU (Rejstřík transparentnosti). Doporučuje proto zahrnout do povinné registrace všechny lobbisty.

Probírala se také otázka výhod pro registrované lobbisty. Dr. Nekvapil podpořil zavedení určitých výhod pro registrované lobbisty z hlediska motivace pro registraci. Dle Mgr. Fadrného je v tuto chvíli těžké přijít s relevantní „výhodou“ (vstup do Poslanecké sněmovny či možnost vystoupit na jednání výboru je možné získat i nyní). Zavedení výhod pro lobbisty se podle něj ukázalo jako ne zcela nezbytný parametr regulace lobbyingu. Dr. Nekvapil rovněž doporučil zvážit inspiraci ze strany institucí EU, konkrétně Evropské komise, a prostřednictvím exekutivního rozhodnutí vlády ošetřit, aby byl kontakt možný pouze s registrovanými lobbisty. Dle dr. Vymětala však není možné toto opatření případně rozšířit i na parlament. Podle předsedkyně komise by aplikace na národní úrovni nutně nemusela mít obdobný efekt.

4) Různé

Další jednání pracovní komise proběhne v září v návaznosti na ukončení mezirezortního připomínkového řízení k materiálu. Termín bude ještě upřesněn. Členům komise bude další verze materiálu zaslána k připomínkám písemně (e-mailem) v červenci.

Zapsala a schválila: Mgr. Radana Kubová, Ph.D.
Zasláno k připomínkám dne 1. 9. 2017
Schváleno dne 8. 9. 2017